

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

PLENUL

HOTĂRÂRE nr. 1355

din 17 decembrie 2015

Cu punctul de vedere nr. 1403/A/IJ/27362/ST/2015, Inspecția Judiciară a înaintat Plenului Consiliului Superior al Magistraturii cererile de apărare a independenței judecătorilor și procurorilor de la instanțe și parchete, formulate de Uniunea Națională a Judecătorilor din România, Tribunalul Dolj, Judecătoria Slatina, Judecătoria Segarcea, Judecătoria Calafat, Judecătoria Băilești, Judecătoria Constanța, Judecătoria Craiova, Judecătoria Râmnicu Vâlcea și Tribunalul Neamț.

La data de 17 decembrie 2015, doamna judecător Iulia Craiu, membră a Consiliului Director al Uniunii Naționale a Judecătorilor din România, și domnul judecător Bogdan Mateescu, președintele Judecătoriei Râmnicu Vâlcea, au susținut cererea menționată în ședința Plenului Consiliului Superior al Magistraturii.

Domnii judecători au învederat, în esență, că nu contestă dreptul Inspecției Judiciare de a se sesiza din oficiu, drept recunoscut de dispozițiile legale, ci modul de comunicare a adoptării unei astfel de soluții.

S-a învederat faptul că, pe de o parte nu este necesară sesizarea din oficiu în condițiile în care nu există un minim de indicii cu privire la săvârșirea unei abateri disciplinare, iar, pe de altă parte, și în cazul în care are loc o astfel de sesizare, nu este justificată identificarea magistratului în cadrul unui comunicat de presă al Inspecției judiciare.

S-a solicitat ca atât Inspecția, cât și Consiliul să stabilească o strategie de comunicare a acestor informații pentru a nu se aduce atingere independenței magistraților.

O altă susținere a domnilor judecători a vizat prematuritatea sesizărilor din oficiu, dat fiind faptul că într-o situație nu fusese adoptată încă o soluție, iar în cea de-a doua situație soluția vizată nu fusese încă motivată.

Analizând cererile de apărare a independenței judecătorilor și procurorilor de la instanțe și parchete, formulate de către instanțele sus-menționate, precum și punctul de vedere al Inspecției judiciare și văzând înscrisurile atașate, Plenul reține următoarele:

La data de 19 noiembrie 2015, Uniunea Națională a Judecătorilor din România și judecătorii Judecătoriei Râmnicu Vâlcea au înaintat Consiliului Superior al Magistraturii cereri de apărare a independenței judecătorilor și procurorilor de la instanțe și parchete, cereri înaintate Inspecției judiciare.

Ulterior, acestui demers i s-au alăturat și judecătorii Tribunalelor Dolj și Neamț, precum și ai Judecătoriilor Slatina, Segarcea, Calafat, Băilești, Constanța și Craiova.

În cuprinsul cererilor formulate se invocă afectarea independenței magistraților prin emiterea de către Inspecția Judiciară a unor comunicate de presă în datele de 29 octombrie 2015 și 12 noiembrie 2015 privind sesizări din oficiu cu privire la posibile abateri disciplinare, în dosare în curs de soluționare.

S-a susținut că aceste comunicate reflectă o manieră de lucru incompatibilă cu principiul independenței judecătorului de orice presiuni și influențe, atât din afara, cât și din interiorul sistemului, creându-se opiniei publice impresia că soluțiile sunt sau ar putea fi influențate de factori de decizie din sistem, care presează judecătorul să adopte o anumită conduită dorită de aceștia în dosarele pe care le soluționează.

S-a mai arătat că, deși nu se pune la îndoială dreptul inspecției recunoscut de art. 45 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 de a se sesiza din oficiu în legătură cu abaterile disciplinare săvârșite de judecători și procurori, totuși nicio persoană, autoritate, entitate sau organism nu are dreptul de a acționa de o așa manieră încât să creeze aparența neechivocă a direcționării actului judiciar spre o anume soluție, alta decât cea care ar trebui stabilită de magistrat, în temeiul legii, pe baza probelor cauzei și potrivit conștiinței sale.

S-a evidențiat faptul că independența judecătorilor reprezintă un principiu fundamental al statului de drept, conform art. 124 alin. 3 din Legea Fundamentală, iar independența procurorilor este anume recunoscută de art. 3 alin. 1 din Legea nr. 303/2004.

Totodată, în cuprinsul cererilor formulate s-a acreditat ideea unei posibile atitudini părtinitoare a Inspecției Judiciare față de interesele uneia dintre părți, respectiv partea nemulțumită de măsura dispusă de judecător, aspect dedus din graba cu care s-a autosesizat Inspecția și din lipsa motivelor rezonabile privind o posibilă abatere disciplinară și care să fi fost indicate în cuprinsul comunicatului de presă.

S-a susținut că emiterea unor comunicate de presă în legătură cu sesizări din oficiu cu privire la preținse abateri disciplinare, neidentificate nici la modul aparent în cursul instrumentării unor dosare judiciare de rezonanță publică reprezintă o practică incorectă ce sfidează dreptul la un proces echitabil și independența judecătorului în soluționarea cauzei, creând însă o presiune inacceptabilă asupra oricărui magistrat.

În susținerea cererilor de apărare a independenței s-au prezentat cele două sesizări din oficiu ale Inspecției judiciare, expunându-se, pentru fiecare în parte, modalitatea în care se apreciază că acestea afectează și pot afecta soluționarea cauzei respective sau a oricărei cauze similare, invocându-se următoarele:

- Prima sesizare din oficiu a Inspecției a vizat o posibilă încălcare a normelor procedurale vizând competența organelor judiciare în timpul instrumentării unui dosar, deși, se susține că potrivit legii, magistratul este cel exclusiv îndrituit a statua asupra competenței. Mai mult, legea oferă părții remedii adecvate în cazul în care normele procedurale nu sunt respectate. Se precizează că o sesizare din oficiu a Inspecției Judiciare poate afecta libertatea magistratului de a statua asupra excepției de necompetență.

- A doua sesizare din oficiu a avut loc a doua zi după pronunțarea unei soluții privind o măsură privativă de libertate, însă anterior redactării încheierii de către judecător, fiind astfel deschisă calea unor speculații vizând o nemulțumire față de soluția adoptată, inclusiv din partea Inspecției.

S-a mai susținut că nemulțumirea magistraților față de comunicatele de presă a revoltat întreg corpul judiciar, până la cel mai înalt nivel, iar Consiliului Superior al

Magistraturii îi revine obligația de a identifica, sancționa și limita acțiuni ce aduc atingere independenței judecătorilor, procurorilor și sistemului judiciar în ansamblul său, mai ales când acestea vin din partea unei instituții din interiorul sistemului.

Cererile de apărare a independenței au fost înaintate Inspecției Judiciare, această instituție formulând un punct de vedere, în cuprinsul căruia se susțin, în esență, următoarele:

- Dreptul Inspecției Judiciare de a se sesiza din oficiu este prevăzut de către art. 45 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată și conferă posibilitatea sesizării din oficiu, inclusiv în situațiile în care se apreciază că opinia publică, prin intermediul mass-media, exprimă anumite suspiciuni cu privire la aspecte referitoare la activitatea și/sau conduita magistraților, neexistând o condiționare privind stadiul procesual al cauzei. S-a evidențiat că în cazul „Colectiv” sesizarea din oficiu a survenit ulterior adoptării unei soluții definitive, iar verificările efectuate au vizat conduita magistraților și nu legalitatea și temeinicia unei hotărâri judecătorești.
- Date fiind cele constatate în Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare din 18 iulie 2012, un obiectiv prioritar al activității Inspecției judiciare l-a constituit identificarea cu celeritate a posibilelor cazuri de încălcare de către magistrați a dispozițiilor legale sau regulamentare și sesizarea din oficiu în astfel de situații.
- Art. 1 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public conferă posibilitatea Inspecției Judiciare de a informa publicul în privința sesizării din oficiu, fiind astfel respectat și principiul transparenței, potrivit căruia autoritățile și instituțiile publice au obligația să își desfășoare activitatea într-o manieră deschisă față de public.
- Comunicatele de presă ale Inspecției Judiciare privind sesizările din oficiu reprezintă informații de interes public, iar nu informații privind procedura în timpul anchetei disciplinare. Prin intermediul acestor comunicate de presă s-a dorit informarea rapidă și deschisă a opiniei publice cu privire la activitatea Inspecției Judiciare, în acord cu interesul crescut al mass-mediei referitor la funcționarea sistemului judiciar în ansamblul său. De altfel, pe fondul publicității modului de exercitare a funcției de către magistrați, comunicatele de presă ale Inspecției au rolul de a sublinia că activitatea magistraților nu

este mai presus de lege și că aspectele semnalate vor fi analizate, împrejurare ce este în avantajul magistratului care poate beneficia ulterior de o percepție publică pozitivă.

- În privința confidențialității, Inspecția a subliniat că punctul 17 din Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite privind independența judecătorilor indică faptul că examinarea chestiunii în stadiul inițial va fi confidențială, însă art. 73 alin. 5 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii menționează că actele, documentele sau orice alte informații care se află pe rolul Inspecției Judiciare au caracter confidențial, cu excepția celor care constituie, potrivit legii, informații de interes public.

- Ideea acreditată în cuprinsul cererilor formulate privind afectarea independenței magistraților nu prin sesizarea din oficiu, ci prin informarea mass-media în cadrul unui comunicat de presă este eronată, deoarece nu se poate considera că publicitatea măsurii legale a Inspecției Judiciare de a se sesiza din oficiu ar fi de natură, prin ea însăși, să afecteze independența magistraților.

Analizând punctele de vedere exprimate și dispozițiile legale relevante, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii reține următoarele:

La data de 29 octombrie 2015 Inspecția judiciară a publicat pe site-ul său un comunicat de presă privind sesizarea din oficiu ca urmare a relatărilor mass-media despre un posibil caz de încălcare a dispozițiilor procedurale privind competența de efectuare sau supraveghere a urmăririi penale, în dosarul vizând decesul subinspectorului de poliție Gigină Bogdan-Cosmin, instrumentat de Parchetul de pe lângă Tribunalul București.

Totodată, la 12 noiembrie 2015, pe același site a fost publicat un alt comunicat de presă vizând sesizarea din oficiu cu privire la posibile abateri disciplinare în legătură cu modul în care Curtea de Apel București a instrumentat și soluționat, în data de 11.11.2015, cauza având ca obiect măsuri preventive.

Potrivit art. 45 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare: „ (2) În cazul în care Inspecția Judiciară este titulară a acțiunii disciplinare, aceasta se poate sesiza din oficiu sau poate fi sesizată în scris și motivat de orice persoană interesată, inclusiv de Consiliul Superior al Magistraturii, în legătură cu abaterile disciplinare săvârșite de judecători și procurori.”

La nivelul Inspecției Judiciare există o structură proprie de comunicare, respectiv un compartiment de informare publică și relații cu mass-media, reglementat în cuprinsul Secțiunii a 5-a din Cap. III al Regulamentului de organizare și funcționare a Inspecției Judiciare, aprobat prin Ordinul inspectorului-șef nr. 24/2012, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, conform art. 39, compartimentul de informare publică și relații cu mass-media din cadrul Inspecției Judiciare este organizat și funcționează potrivit prevederilor Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, și ale Ghidului privind relația dintre sistemul judiciar și mass-media, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 482/2012.

Activitatea de relații publice și comunicare se desfășoară pe baza unei strategii de comunicare aprobate de inspectorul-șef.

Compartimentul de informare publică și relații cu mass-media este condus de purtătorul de cuvânt al instituției, subordonat direct inspectorului-șef.

La rândul lor, dispozițiile art. 41 alin. 3 din același regulament prevăd printre atribuțiile purtătorului de cuvânt al Inspecției judiciare pe cele privind: identificarea, primirea și selectarea informațiilor din interiorul instituției, definirea sferelor de interes, evaluarea și selectarea informațiilor utile pentru Inspecția judiciară, care prezintă interes pentru opinia publică, dar și menținerea unei legături permanente cu jurnaliștii, prin organizarea unor întâlniri periodice, pentru a asigura un flux informațional constant și pentru a menține interesul acestora față de activitatea instituției, precum și pentru a asigura informarea corectă și promptă a opiniei publice.

Dispozițiile art. 18 lit. g) din Ghidul privind relația dintre sistemul judiciar din România și mass-media, prevăd că structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii are, printre altele, și atribuția de a informa din oficiu sau la cerere reprezentanții mass-media despre aspecte ce țin de activitatea Inspecției Judiciare, în limitele de publicitate ale acesteia, cu mențiunea că la acel moment al adoptării acestei dispoziții legale nu era, încă, înființată structura proprie de comunicare a Inspecției Judiciare.

Astfel, Ghidul privind relația dintre sistemul judiciar din România și mass-media a fost adoptat la 1 iunie 2012, anterior adoptării Regulamentului de organizare și funcționare a Inspecției Judiciare – 28 septembrie 2012.

În ceea ce privește activitatea Inspecției Judiciare, este de menționat că, potrivit dispozițiilor art. 8 alin. (2) din Regulamentul privind normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție de către Inspecția Judiciară, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.1027/2012, care consacră principiul confidențialității în activitatea Inspecției Judiciare, „Actele, documentele sau orice informații referitoare la lucrările aflate pe rolul Inspecției Judiciare au caracter confidențial, cu excepția celor care constituie, potrivit legii, informații de interes public.” Or, potrivit art. 2 lit. b) din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public informația de interes public este „orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației”.

Plenul constată că normele legale în vigoare nu limitau dreptul Inspecției Judiciare nici în ceea ce privește momentul emiterii unui comunicat de presă referitor la sesizările sale din oficiu, nici în ceea ce privește delimitarea conținutului unui astfel de comunicat.

Prin urmare, Plenul remarcă faptul că sesizarea din oficiu și emiterea comunicatelor de presă din datele de 29 octombrie 2015 și 12 noiembrie 2015 de către Inspecția Judiciară s-a făcut cu respectarea dispozițiilor legale privind sesizarea din oficiu, confidențialitatea lucrărilor, precum și a celor care reglementează comunicarea informațiilor de interes public.

Principiile independenței și imparțialității magistraților sunt consfințite de reglementările interne ale art. 124 alin. (3) din Constituția României, art. 3 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și în art. 3 alin. (2) din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Referiri privind aceste principii se regăsesc și în mai multe reglementări internaționale.

Astfel, în Principiile fundamentale referitoare la independența magistratului, adoptate la Milano în anul 1985 și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite se precizează la articolul 1 că: „independența magistraturii trebuie garantată de către stat și enunțată în Constituție sau altă lege națională, iar toate instituțiile guvernamentale sau altele trebuie să o respecte” .

În cadrul aceluiași principii, la articolul 2 se menționează că: „sistemul juridic va decide în problemele care îi sunt înaintate imparțial, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără vreo restricție, influență incorectă, sugestie, presiune, amenințare sau interferență, directă sau indirectă, din orice parte sau pentru orice motiv“.

Recomandarea (94) 12 a Comitetului de Miniștri al statelor membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor, adoptată la 13 octombrie 1994, dorind să promoveze independența sistemului judiciar a elaborat mai multe reguli cu valoare de principiu.

Una dintre acestea vizează obligația statelor de a lua toate măsurile necesare pentru a respecta, promova și proteja independența judecătorilor.

Documentul prevede că sensul de „independența judecătorilor” nu se referă exclusiv la judecători, ci acoperă sistemul judiciar în întregime.

Independența magistraților nu constituie doar o garanție a statului pentru înfăptuirea justiției, ci în egală măsură, un drept și o obligație a magistraților. Independența este privită ca „atribut al funcției, care îi permite judecătorului să acționeze în realizarea actului juridic și, mai ales, să decidă doar în baza legii și a propriei conștiințe, fără nici o subordonare sau influență”.

Independența nu este un privilegiu în interesul propriu al magistraților, ci în interesul statului de drept și al celor care caută și doresc înfăptuirea justiției. Aceasta îi este conferită magistratului în vederea protecției drepturilor persoanelor care apelează la justiție pentru a li se face dreptate și constă în responsabilitatea magistratului de a convinge, nu prin forța principiului autorității, ci a argumentelor raționale, temeinice, constituind astfel un mijloc de a asigura și păstra încrederea publicului în sistemul judiciar.

Analizând principiul independenței în lumina dispozițiilor legale prezentate, dar și față de comunicatele de presă emise de către Inspekția judiciară, Plenul Consiliului

Superior al Magistraturii reține faptul că măsurile dispuse de către Inspecția judiciară de informare a mass-media cu privire la două sesizări din oficiu, măsuri adoptate în limitele cadrului legal în vederea asigurării unei activități de informare transparentă, tocmai pentru a limita impactul mediatic exacerbat și percepția negativă a publicului asupra soluțiilor pronunțate de magistrați, nu sunt de natură a afecta independența judecătorilor și procurorilor și a sistemului judiciar.

Atribuțiile Inspecției judiciare, structură independentă potrivit Legii nr. 317/2004, constă în analizarea, verificarea și controlul instanțelor și parchetelor și a magistraților din cadrul acestora, scopul fiind asigurarea unei funcționări optime și legale a sistemului judiciar.

Tocmai în vederea realizării acestui scop și în îndeplinirea atribuțiilor sale Inspecția judiciară are dreptul și obligația corelativă de a se sesiza din oficiu și de a informa publicul, iar aceste măsuri sunt dispuse nu urmare a presiunii mediatice sau pentru a susține opiniile exprimate de protagoniști scenei politice ori de către reprezentanții mass-media. Aceste măsuri ale Inspecției judiciare vizează exclusiv activitatea și conduita magistraților, iar nu legalitatea și temeinicia unor hotărâri judecătorești și nu pot constitui prin ele însele o presiune asupra judecătorilor sau procurorilor. Plenul apreciază că Inspecția judiciară a urmărit informarea în timp util, în condiții depline de transparență a mass-mediei și a publicului în general, tocmai în condițiile în care cele două cazuri anterior menționate au suscitat un interes deosebit din partea publicului și în vederea eliminării oricăror suspiciuni generate de soluțiile adoptate de magistrați.

În concluzie, sesizarea din oficiu a Inspecției judiciare în cazuri cu impact mediatic deosebit, în condițiile unor aprecieri negative în presă asupra măsurilor magistraților, în limitele legii și, ulterior, emiterea unui comunicat de presă în acest sens nu pot fi considerate măsuri care să afecteze soluțiile adoptate sau care urmează a fi adoptate de către magistrați în cauzele menționate sau în alte cauze similare. Pretinsa presiune din partea Inspecției Judiciare în fapt asupra psihicului magistraților nu poate exista atât timp cât sunt respectate dispozițiile legale, iar un eventual impact negativ în presă a acestor comunicate de presă, neurmărit de către Inspecția Judiciară, nu poate, de asemenea, să conducă la concluzia că a fost afectată independența magistraților.

Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 35 lit. f) cu referire la art. 30 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin vot direct și secret, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți;

PLENUL
CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII
HOTĂRĂȘTE

Art.1 - Sesizarea din oficiu și emiterea comunicatelor de presă din datele de 29 octombrie 2015 și 12 noiembrie 2015 de către Inspekția Judiciară s-a făcut cu respectarea dispozițiilor legale privind sesizarea din oficiu, confidențialitatea și informațiile de interes public, și, pe cale de consecință, nu se poate pune în discuție afectarea independenței magistraților.

Art.2 - Prezenta hotărâre se comunică Uniunii Naționale a Judecătorilor din România, Tribunaleleor Dolj și Neamț, Judecătorilor Slatina, Segarcea, Calafat, Băilești, Constanța, Craiova, Râmnicu Vâlcea, precum și Inspekției judiciare.

Dată în București, la data de 17 decembrie 2015

Președinte,

Judecător Marius Badea TUDOSE

